

Titel: Kapitel III.

Citation: "Kapitel III.", i *Proceskommissionen af 1868. Offentliggjort 1877*. Onlineudgave fra Lovforarbejder: <https://tekster.kb.dk/catalog/jura-texts-r03-shoot-chptrd1e34531/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: *Proceskommissionen af 1868. Offentliggjort 1877*

Ophavsret: Love, administrative forskrifter, retsafgørelser og lignende offentlige aktstykker er ikke genstand for ophavsret. Du kan frit kopiere, distribuere eller fremføre materialet uden at bede om tilladelse.
Hvis materialet indeholder selvstændige bidrag, skal du være opmærksom på, at disse bidrag kan være beskyttet af ophavsret. Selvstændige bidrag må gengives i forbindelse med aktstykket. Hvis det selvstændige bidrag bruges adskilt fra aktstykket, gælder de øvrige ophavsretlige regler.

sen af den opstaaede Tvist er nok saa simpel. Derfor anse de franske Reformforfattere (s. Ex. Regnard de l'organisation, S. 307, 372) det for et af de vigtigste Fortrin ved Viduerens Afhærelse for den samlede Ret, at opstaaede Strids spørgsmål kunne afgjøres «sans frais, sans remise et sans frais».

Naar Bevisbehandlingen undtagelsesvis foregaar for en anden Ret, end den, ved hvilken Sagen iøvrigt behandles, jfr. § 181, Lit. b, skulle de opstaaede Tvistigheder afgjøres af den Ret, for hvilken Bevisførelsen foregaaer. Hvis Parterne ikke ville afviesene ved denne Afgjorelse, kunne de da paaanke til den Ret, under hvilken den Ret, som har afsagt Kjendelsen, staar.

I § 195 indeholdes Reglerne om Parternes Slutningsforedrag. Efterat Bevisførelsen er endt, maa det være Parterne tilladt at kommentere over den og udtale sig angaaende dens formentlige Resultater, ligesom det ogsaa maa være dem tilladt at udtale sig om Sagen i dens Helhed, da baade de retlige og de faktiske Forhold jævnlige kunne stille sig meget anderledes efter Bevisførelsen end før denne, og derfor kunne trænge til ny Belysning. Men Rettenes Formand er raadig over, hvorlænge Forhandlingerne skulle fortsættes. Sagen bliver derfor at optage til Dom ikke blot — hvad der vel vil være det sædvanligste — naar Parterne ej ønske at udtale sig mere, men ogsaa naar Formanden finder, at Sagen er udbetret og derfor erklærer Forhandlingerne for sluttede uden Hensyn til Parternes Ænske om at tale længere.

Kapitel III.

Om Bevis og Bevisførelse.

I det med Hensyn til de almindelige Grundsatninger henvises til de ovenfor S. 13—16 gjorte Bemærkninger, skal der her tilføjes et Par Ord angaaende de enkelte Paragrafer i dette Kapitel.

I § 196 opstilles den Grundsatning, at der ingen Indskrænkning skal finde Sted i

Hensende til, hvorledes Beviset føres. Parterne ere berettigede til at føre Bevis baade direkte og indirekte, hvori altsaa ligger, at Indiciebeviset ikke er udelukket. Ej heller er det foreskrevet, at kun visse bestemte Bevismidler maa benyttes, eller at der kun subsidiært maa benyttes visse Bevismidler, naar det ikke er muligt at fremkaffe visse andre, der anses som de principale, men det er tværtimod udtalt, at Alt, hvad der efter sin Natur er istand til at bidrage til Sagens Oplysning, kan benyttes som Bevis. Undtagelse herfra finder kun Sted, hvor Loven hjemler det. Af saadanne Undtagelser gives der kun meget faa. I selve Rettergangsloven findes der, om man vil, et Eksempel i § 207, hvorefter det af Lovgivningspolitiske Grunde er forbudt at benytte visse Personer til Vidner, ligesom herhen tildels kan regnes § 209. I den øvrige Lovgivning kan der ligeledes kun paavises ganske faa Eksempler, s. Ex. Jfr. 21de Mai 1845, § 24, Jfr. 5te Mars 1784 §§ 2 og 3. Lovforslaget har fundet det rigtigst at bibeholde den gjældende Retts Grundsatninger i denne Henseende. Det har jaaledes hverken anset det for rigtigst at optage det fransk-rhinske System, hvorefter Retshandler, naar deres Gjenstand overhiger en vis Værdi, kun kunne bevises ved skriftlige Dokumenter, eller det engelsk-amerikanske System, hvorefter det jaafaldte bedste Bevis altid skal benyttes, og hvorefter Parterne ikke stedes til at føre sekundære Beviser, jaalænge det ikke er øplyst, at det bedste Bevis ikke lader sig fremkaffe.

I § 197 indeholdes dernæst den anden Hovedsatning i Bevisloven, nemlig, at Retten afgjør, om Reglet er bevist eller ikke, uden i Skjønnet herover at være bundet eller begrænset ved andre Regler end dem, Loven hjemler. Heri ligger ganske i Almindelighed Udtalesen af den Grundsatning, at Bevisdommelsen er fri, saavidt der ikke kan paavises Lovbestemmelser, som gribe ind i den. Allerede i den nu gjældende Lovgivning er der et stort Aredbrydninger i den legale Bevisbevi, navnlig ved Optagelsen af Begrebet tildels forfaste Vidner og ved Anerkjendelsen af den Sætning, at fuldt Bevis kan dannes ved et stort Antal af disse saavelsem ved deres Kombination med andre

Beviser. Lovforslaget har end yderligere indskrænket de Begrænsninger, som den gjældende Ret endnu sætter for Dommerens frie Skjøn. I denne Henseende maa især mærkes, at Reglen i Chr. V Lov 1—13—1 ikke er optaget. Der er saaledes efter Lovforslaget hverken nogen legal Nødvendighed for at anse et Faktum som bevist, naar det er to lovfaste Vidner derfor, eller — hvad det er vigtigere — nogen legal Nødvendighed for, at et Faktum for at ansees som bevist skal være bekræftet af to lovfaste Vidner. Lovforslaget har dernæst ogsaa i en anden vigtig Hensning borttrykket den gjældende Ret's Regler for Dommerens Bedømmelse af de førte Bevisers Vægt. Det Lovforslitterne om Vidners Inhabilitet ere faldne bort. Praktisk havde disse Lovbud, som ovenfor bemærket, allerede tabt meget i Betydning ved Indførelsen af Begrebet tilbids lovfaste Vidner og ved Anerkjendelsen af, at Bevis kan dannes saavel ved disse alene som i Forbindelse med andre Omstændigheder. Det er derfor egentlig kun Videreførelse af et allerede halet anerkjendt Princip, naar Udskiftet helt sætter Begrebet „inhabile Vidner“. Ikke blot er derfor den principale Regel i Chr. V. Lov 1—13—16 udeladt, isjælfve hvilken de der nævnte Personer i nogle Tilfælde skulle være habile, i andre ikke, men saavel Forstryken i 1—13—15 om Bestemmelsen i 1—13—19 er udeladt, ligesom man er gaaet ud fra, at det maa være overladt til Dommerens Skjøn at afgjøre, hvilken Indsigelse egen Interesse og Troværdighed maa have paa Vedkommendes Troværdighed. Lovforslaget følger i denne Henseende den Udvisningsgang, som nu altselvegne gjør sig gjældende, jfr. Mellemann: Om mundtlig Rettergang, S. 144 ff. Dog er Lovforslaget ej gaaet saa vidt at lade Parterne optræde som Vidner og forklare under Ed i deres egen Sag, men det har indskrænket sig til at kræve dem til Forklaring uden Ed. De Undtagelser fra Dommerens Ret til frit at domme om Bevisførelsens Resultat, som Lovforslaget fjender, findes ikke paa Vidnebevistets Omraade. Ej heller med Hensyn til Bevis ved Syn og Skjøn. Lovforslaget opstiller nemlig i Medførning til den gjældende Ret den Regel, at Dommeren ikke er bunden ved

Syns- og Skjønforretningens Resultat, og at han kan paalyde Jorettagelsen af en ny Joretning enten af de samme eller af andre Syns- og Skjønsmænd; i Forbindelse hermed kan mærkes, at den nu gjældende Ret's System med Syn og Skjøn og OverSyn og OverSkjøn ikke er gaaet over i Lovforslaget, der ikke opstiller et saadant lovbestemt Forhold mellem de forskellige Syns og Skjøn's Beviskraft, men de forskellige Syns- og Skjøn'sforretninger, der maatte være optagne i Sagen, saa forsaavidt formelt ligeberettigede overfor hverandre, som Dommeren frit vurderer deres Beviskraft baade i og for sig og set i Forhold til de øvrige i Sagen foreliggende Oplysninger, saasom Vidneforklaringer m. m. Derimod foresindes Bevisregler paa nogle andre Punkter. Med Hensyn til Dokumentbevist gives der saaledes nogle bindende Regler, Mønt det iøvrigt ogsaa her har været Lovforslagets Tanke at indskrænke sig til det mindst Mulige. I § 244, jfr. § 245, er der givet en Forstrykt, sigtende til at opretholde de vistnok uundværlige Regler i den gjældende Ret om offentlige Dokumenters Beviskraft; i § 248 er der givet den overalt herskende, i afgjørende Hensigtsmæssighedshensyn begrundede Regel om Hgthedsformodningen, hvormed offentlige Dokumenter udrustes; i § 251 indeholdes der — som Undtagelse fra Hovedreglen i § 249 — en særegen Bestemmelse om en Hgthedsformodning, som under visse Omstændigheder kan tillægges meget gamle Privatdokumenter. Endelig gives der i § 253 en meget vigtig Regel svarende til Chr. V Lov 5—1—6 og og beregnet paa at tilfredsstille den samme Fornødenhed som denne Artikel. Hvad Paris Ed angaar, er det klart (jfr. ovenfor S. 15), at dette Instituts Tilbehørlighed er en Indskrænkning i Principet om den frie Bevisbedømmelse, forsaavidt Sagen uafhængigt af Dommerens Skjøn saar et vist Udvalg, efterom Eden aflægges eller ikke, og der bliver ikke Spørgsmaal om at inddrage selve Partesiden under Dommerens frie Bedømmelse som et andet Bevisdatum. Men iøvrigt gjennemføres Dommerens Frihed ogsaa her saaledes, at det i det Hele overlades til ham efter sit Skjøn at bestemme, baade om Paris Ed skal benyttes, og hvilken af Parterne den skal paalægges

eller tilstedes, jfr. § 257. Kun med Hensyn til Hænderbøger, hvilke man allevegne plejer at tillægge en vis fast, bestemt Beviskraft, og med Hensyn til Paternitetsager, hvor ethvert andet Oplysningsmiddel i Reglen vil mangle, er der gjort Undtagelse, jfr. § 258 2det og 3die Stykke, hvormed maa sammenholdes den nylig omtalte § 253, jfr. § 258 2det Stykke. Derimod har Lovforslaget ikke optaget de øvrige lovbefæmte Tilfælde, i hvilke Partis Ed efter den nu gjældende Ret kan bringes i Anvendelse, da disse paa Grund af den Vidde, hvormed Reglen i § 257 er affattet, formentlig ikke behøves.

Endaa angaar § 198, er det tilstræffeligt til dens Begrundelse at henvise til, at det ovenfor S. 14 er paavist, hvorledes det ikke i og for sig med Høje kan paastaaes, at den frie Bevisførelse som nødvendig Folge maa kræve Opgivelsen af faste Bevisførelsesregler, hvortil endvidere kommer, at Opgivelsen af faste Bevisførelsesregler og Henvisning til Rettens subjektive Eftersyn over Bevisførelsesreglerne nødvendig maatte kræve en Bevisførelsesregel, som i hvert enkelt Tilfælde afgjorde Spørgsmaalet og gav Parterne den fornødne Oplysning om Rettens Betragtning af den foreliggende Sag, hvilken Indretning Lovforslaget forklarer, jfr. ovenfor S. 9 ff. Derfor er Indholdet af § 198 med Nødvendighed givet ved Lovforslagets hele System for Bevisførelsen og dennes Forbindelse med de øvrige Forhandlinger i Sagen; kun for Huldstrædighedens Skyld udtales i § 198 udtrykkelig, hvad der ogsaa ellers maatte følge af Lovforslagets øvrige Indhold.

Endaa angaar §§ 199 og 200 er det fornødne til deres Begrundelse bemærket ovenfor S. 15—16.

De Sætninger, som indeholdes i § 201, ere kun simple Folger af den rigtige Opfattelse af fremmede Retssætningers Stilling i Henseende til Beviset. Men da den gamle Viddeforelse, nemlig at fremmed Ret er at anse som en Bestanddeel af Sagens Faktum og derfor, for at kunne tages i Betragtning ved Paademmelser, maa bevises af Parterne, endnu er temmelig udbredt, ansees det for ikke

uforsigtigsmæssigt at optage en Tilfærdigbelse i § 201, som sætter Sagen i dens rette Bys.

Forste Underafdeling.

Om Vidnebeviset.

§ 202 udtales først den almindelige, ogsaa i den nu gjældende Ret hjemlede Regel, at Enhver er pligtig at vidne, naar han paa lovlig Maade indkaldes hertil. At der ved disse Udtryk kun menes Enhver, som overhovedet staar under vore Retter, og med hvem disse kunne udøve Tvang (altsaa ikke Kongen eller Personer, der have Exterritorialitetsret), er en Selvfølge. Derefter gives i Paragrafen nogle nye Bestemmelser om Vidnepligtens Udstrækning. Principet om Vidnernes Afhørelse for den Ret, der dommer i Hovedsagen, medfører nødvendigvis en Udvidelse af Vidnepligten i den Retning, at Vidnerne maa være forpligtede til at rejse en længere Vej end efter den gjældende Lovgivning. Paa den anden Side har Kommissionen dog ikke anset det forbartigt i borgerlige Retssager at udstrække Forpligtelsen saavidt, at Vidnerne altid uden Hensyn til Afstanden skulle møde for den Ret, som dommer i Hovedsagen, en Fordring, der end ikke stilles i Lovudkastet om Strafferetsplejen undtagen for Rævningsagers Bedkommende. At der maa være Grænser for Vidneres Forpligtelse til at rejse, er ogsaa almindelig anerkendt i fremmede Love og Udskift. Dog pleje disse ikke at opstille Afstandsbestemmelser eller andre saadanne faste Regler om Vidneres Forpligtelse i denne Henseende, men det overlades til Retten, som dommer i Hovedsagen, efter Hensyn til Forklaringsformentlige Bigtighed, Afstanden og samtlige øvrige forhaandenværende Omstændigheder at afgjøre, om Vidnet skal indkaldes til Møde under Hovedforhandlingen eller kan stedes til at afgive Forklaring for Dommeren paa Op-